Добре орієнтуючись у тогочасному літературному процесі, знаючи вагу і творчі здібності та можливості кожного письменника, В.Гнатюк пише: "Дуже схвальна любов автора передмови до творів С.Руданського і я, як етнограф, умію їх також цінити, але все ж такі висновки, як: "/у співомовках/ гумор і дотеп лучиться з незвичайною артистичною мірою та з такою легкістю віршовання, як в жадного з наших поетів, крім одного Шевченка" та що з того боку Руданський мистець,"якому в світі не багато рівних" - несмачна, непотрібна нікому, тому й шкідлива пересада. Нащо когось висаджувати там, звідки хтось мав би його стягати, - пише далі В.Гнатюк, - коли він має своє заслужене місце. Руданський має запевнене місце в нашій літературі, як талановитий поет, і звідти не висуне його ніхто ні в один, ні в другий бік".

У відділі рукописів Львівської Наукової бібліотеки ім.В.Стефаника зберігаються 11 листів на 14 аркушах Б.Лепкого до академіка В.Гнатюка. Вони написані в різні періоди життя і творчості, адресовані з різних місць /Бережани, Краків, Берлін/, є важливою і вельми цінною сторінкою творчих взаємин двох великих вчених-літературознавців та громадських діячів. Листи проливають світло на мало відомі факти їх творчості, на їх взаємини і чекають на грунтовне вивчення та публікацію.

ВІРА ОЛІЙНИК
/ Ніжинський педінститут
ім. М.Гоголя/

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК І ПРОЛЕТАРСЬКІ ПОЕТИ

У кінці XIX - на поч. XX ст. ім"я В.Гнатюка як визначного фольклориста, етнографа, літературознавця, видавця і громадсько-культурного діяча добре було відоме усій Україні. Про нього знали

і, як їх називали, пролетарські поети. Так, А.Я.Шабленко читав статті і рецензії В.Гнатюка, у яких висвітлювалися важливі питання розвитку української літератури і журналістики - "В справі товариства руських письменників" /1898/, "Видавнича спілка" /1906/, "Рукописні гумористичні часописи" /1920/ та ін.

Близькими пролетарському поету були і критико-біографічні праці В.Гнатюка про І.Котляревського, С.Руданського, Л.Глібова, М.Старицького, М.Горького, Г.Мачтета, переклади з російської мови на українську творів М.Горького /"Челкаш"/, Л.Толстого /"Смерть Івана Ілліча"/ та ін.

Високо оцінював А.Шабленко видавничу діяльність В.Гнатюка, який доклав багато зусиль до того, щоб читачі вчасно ознайомилися з творчістю І.Нечуя-Левицького, І.Франка, М.Коцюбинського, Лесі Українки, А.Кримського, В.Стефаника.

В.Гнатюк та А.Шабленко листувалися. Як редактор ж. "Вільна Україна" /СПб., 1906/ А.Шабленко у 1905 р. листовно запрошував В.Гнатюка до участі в органі українських соціал-демократів, надіслав його програму. На цей час до "Вільної України" /1906/ уже згодилися писати Леся Українка, М.Коцюбинський, В.Винниченко, В.Стефаник, О.Кобилянська, Х.Алчевська, М.Чернявський, П.Капельгородський та ін. На більшості творів, друкованих на сторінках журналу, був помітний вплив загальнодемократичного піднесення, так характерного для України і Росії часів першої революції.

В.Гнатюк щиро співчував А.Шабленку, коли дізнався, що журнал "Вільна Україна" за антисамодержавне спрямування у червні 1906 р. на шостому номері був закритий. Видання його припинене назавжди, конфісковані екземпляри знищені, друкарню ліквідовано. А. Шабленко як редактор цього журналу та автор оповідання "За півдня" /1906/, за вироком Петербурзької судової палати був засуджений до ув"язнен-

ня в "Хрести" Петропавлівської фортеці. Про це В.Гнатюка повідомив М.Коцюбинський, який в одному з листів до нього писав, що журнал "Вільна Україна" заборонено, а його редакторові А.Шабленку "виточено процес".

Діяльність В.Гнатюка була у полі зору і поета з робітників Т.М.Романченка. З особливою увагою він перечитував фольклорно-етнографічні праці вченого - автора збірок "Коломийки" /3 т./, "Гаївки", "Коляцки і щедрівки" /2 т./, "Українські народні байки" /2 т./, "Галицько-руські народні легенди" /2 т./, "Галицько-руські анекдоти". Як і В.Гнатюк. Т.Романченко у своїх фольклористично-етнографічних працях усну народну творчість вивчав у зв"язках з соціальними умовами життя народу, звертав увагу на фольклорні новотвори, знав праці В.Гнатюка "Пісенні новотвори в українсько-руській народній словесності" /1902/, "Війна і народна поезія" /1917/, "З російської народної поезії" /1917/, "Деякі уваги над байкою" /1916/, "Українська народна словесність" /1917/. У статті "Війна пожерла" Т.Романченко посилається на працю В.Гнатюка "Українська народна словесність" /Відень, 1917/. Стаття "Війна пожерла" надрукована 1925 року в журналі "Зоря". У ній маємо короткий аналіз тих фольклорно-етнографічних матеріалів, які знищені російською вояччиною у 1914-1918 рр. у Львівському Науковому Товаристві ім. Т.Шевченка, секретарем якого був В.Гнатюк.

ОЛЬГА САВЧУК

/ Тернопільський педінститут /

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК ЯК ПОПУЛЯРИЗАТОР АНТИЧНОСТІ НА СТОРІНКАХ "ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВОГО ВІСНИКА"

Розвиток національної культури неможливий без поєднання національного з міжнаціональним і загальнолюдським.